

(Политика, 18.11.2009)

Ко год од архијереја буде устоличен на Светосавски трон, имаће тежак задатак да досегне углед и поштовање које је у народу и православном свету за 19 година архипастирске службе стекао патријарх Павле. Српска православна црква до празника Сретења Господњег, 15. фебруара 2010, требало би да добије свог 45. поглавара, али је неизвесно прогнозирати ко ће бити нови патријарх.

Када званично питате људе из СПЦ ко има највише шансе да буде нови првојерарх, обично одговоре да о томе одлучује Дух свети и да је то воља Божија. Незванично, сваки свештеник у поверењу ће вам рећи кога од владика би волео да види заогрнутог белом панакамилавком. Иако формално сваки архијереј са најмање пет година епархијске службе испуњава услов да буде кандидован за патријарха, а то је више од 30 владика, сасвим сигурно да је правих претендената мало.

Последњих година откако је патријарх Павле озбиљно оболео, уочи сваког сабора појачавале су се медијске шпекулације ко би могао да га наследи. Тада и сада као главни кандидати најчешће су спомињани митрополит црногорско-приморски Амфилохије, епископи бачки Иринеј, жички Хризостом, нишки Иринеј, захумско-херцеговачки Григорије, бањалучки Јефрем, браничевски Игњатије...

„Ако изборни сабор буде померен за мај, како што се може чути, то ће значити да није постигнут договор у епископату око Павловог наследника. Такав развој ситуације највише може одговарати чувару патријаршијског трона митрополиту Амфилохију, јер ће добити додатно време за лобирање”, каже један добар познавалац прилика у СПЦ.

Иначе, отворено лобирање је на неки начин дозвољено у кипарској и грчкој православној цркви. Архиепископ Хризостом II изабран је 2006. године за поглавара кипарске цркве после тромесечне тешке расправе, а кандидати су чак и на телевизији износили своје „црквене програме”.

Искуство руске цркве показује да чувар патријаршијског трона, баш због тога што активно учествује у припреми изборног сабора, има највеће шансе да буде изабран за новог патријарха. Митрополит Кирил као местобљуститељ убедљиво је изабран за новог поглавара Московске патријаршије крајем јануара ове године. У нашој цркви има и другачијих примера. Митрополит загребачко-љубљански Јован је замењивао оболелог патријарха Германа годину и по дана, па ипак није изабран међу тројицу кандидата од којих је епископ рашко-призренски Павле жребом постао нови првојерарх.

Приликом избора новог патријарха, многе млађе владике следиће више или мање отворене „препоруче” двојице најугледнијих чланова Светог синода митрополита Амфилохија и епископа бачког Иринеја. Наравно, не треба заборавити и епископа зворничко-тузланског Василија. Иако „босански лоби” није јединствен по свим питањима у СПЦ, многи тврде да владика Василије има утицај на трећину владика.

Према том сценарију, владике из Босне би могле да кандидују епископа бањалучког Јефрема или можда као компромисно решење митрополита дабробосанског Николаја.

У придобијању гласова у игри могу бити и обећања многим епископима да ће добити боље епархије. Одавно постоји идеја да се Митрополија београдско-карловачка због величине подели на неколико епархија, али се том предлогу, како се сазнаје, противио патријарх Павле.

У 20. веку држава се више или мање отворено мешала у избор поглавара српске цркве, а многи црквени историчари тврде да је пресудан утицај на избор патријарха Викентија 1950. године и Германа 1958. године имала тадашња комунистичка власт.

Уочи сабора у новембру 2008. године, када је патријарх Павле тражио да се повуче, отворено се причало да је део власти у Србији отворено лобирао за епископа захумско-херцеговачког Григорија који ужива углед премијера Републике Српске

Пише: Миленко Пешић
уторак, 17 новембар 2009 21:46

Милорада Додика. После Григоријевог писма у којем је отворено критиковао стање у СПЦ, јер сабор није прихватио патријархову молбу да се повуче, шансе епископа захумско-херцеговачког Григорија да постане патријарх су умањене.

Иако нико јавно неће да потврди, епископат ће приликом избора новог поглавара СПЦ ослушквати и расположење власти, јер пожељно је да нови патријарх има добре односе са државом, поготову у ситуацији када Србија убрзава пут у ЕУ. Иако је имао добре односе са многим римокатоличким бискупима, патријарх Павле прећутно није био за долазак папе у Србију. У томе је имао и подршку међу владикама у сабору.

Ко год да буде изабран за поглавара СПЦ, држава ће очекивати да нови патријарх не само интензивира екуменски дијалог, већ и да напослетку позове Бенедикта XVI у Београд. У сусрету са папом, 14. новембра, председник Борис Тадић је рекао да је обележавање Миланског едикта 2013. године, који је донео цар Константин Велики, рођен у Нишу, идеалан тренутак за такву посету Србији.